

Anna Krochmal, *Lukasziewicz Julian Antoni (1857–1937)* [w:]
Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak,
na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej;
zob. także Anna Krochmal, *Lukasziewicz Julian Antoni (1857–
1937)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i
XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja
Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 255-256

ŁUKASZKIEWICZ Julian Antoni (1857–1937), ksiądz
rzymskokatolicki, nauczyciel, pisarz, archiwista, działacz
polityczny i społeczny

Ur. w 1857 r. w Rzeszowie, był synem Józefa, mistrza
szewskiego i Anny Spaltenstein. Po ukończeniu szkoły
ludowej w Rzeszowie naukę kontynuował w c.k.
akademickim gimnazjum we Lwowie oraz w Gimnazjum
im. S. Konarskiego w Rzeszowie, w którym uzyskał
maturę. Studiował teologię na Wydziale Teologicznym
Uniw. Lwowskiego, równocześnie uczęszczając w latach
1878–1881 do Sem. Duch. Po uzyskaniu święceń
kapłańskich w 1881 r. rozpoczął pracę duszpasterską
w Galicji Wschodniej, potem na Bukowinie.

Od 1890 r. był bibliotekarzem i archiwariuszem
w Archiwum Rodowym Książąt Sapiehów w Krasiczynie.
Poza rutynowymi obowiązkami, jego prace
koncentrowały się na przygotowywaniu do druku
publikacji źródłowych. Współpracował w tym zakresie
z wybitnym polskim historykiem i edytorem źródeł
historycznych, Antonim Prochaską, zatrudnionym
wówczas na stanowisku kustosza w Archiwum
Krajowym Aktów Grodzkich i Ziemskich we Lwowie.
Efektem tych prac było wydane *Archiwum domu
Sapiehów wydane staraniem rodziny*, t. 1, *Listy z lat
1575–1606* (wyd. A. Prochaska, Lwów 1892). Ze względu
na zły stan zdrowia Łukasziewicz opuścił Krasiczyn w
1893 r. i udał się na kurację do Bawarii. W kolejnych
latach podróżował do Egiptu, Włoch, Palestyny.

W latach 1901–1920 osiadł w Wiedniu, gdzie zaangażował się w działalność społeczną i kulturalną wśród tamtejszej Polonii. Do kraju powrócił w 1920 r. Współpracował z kard. Achillesem Rattim, nuncjuszem w Warszawie przy organizowaniu plebiscytu na Śląsku. Dzięki niemu do kraju trafił znakomicie zaopatrzony księgozbiór Biblioteki Polskiej w Wiedniu, który wzbogacił biblioteki lokalnych tow. na Śląsku i w Wielkopolsce.

W latach 1920–1923 pracował jako dyrektor Liceum w Pniewach oraz dyrektor Seminarium Nauczycielskiego Męskiego w Liskowie. W okresie 1923–1929 powrócił do pracy archiwalnej, zatrudniwszy się w Archiwum Miasta Grudziądza. Poza pracą zawodową angażował się w działalność społeczną w regionie, działał w placówce Związku Halerczyków w Grudziądzu, był założycielem i aktywnym członkiem Stronnictwa Mieszczańskiego na Pomorzu oraz redaktorem czasopisma „Mieszczanin”.

Pod koniec życia powrócił do Rzeszowa, gdzie poświęcił się działalności społecznej. Dzięki jego kilkuletnim staraniom w 1935 r. założono Tow. Regionalne Ziemi Rzeszowskiej. Interesował się historią, w tym zagadnieniem stosunków polsko-ukraińskich. Tematyce tej poświęcił pracę pt. *Rusin jest Polakiem obrządku greckiego*, wydaną w 1931 r. (Rzeszów). Na jego dorobek pisarski składają się ponadto kalendarze, książki do nabożeństwa, broszury adresowane do ludu, a także nowele i powieści obyczajowe oraz historyczne.

Za swoją działalność został uhonorowany tytułem kapelana Bazyliki Loretańskiej oraz odznaczeniami kościelnymi: Order Bułgarski Cyryla i Metodego, Czerwony Krzyż z wojennym wieńcem laurowym, Kościelny Złoty Krzyż.

Zmarł 2 XI 1937 r. w Rzeszowie i tam został pochowany.

Bibliografia: AP w Przemyśle, Zbiory i spuścizny prywatne, Teczka ks. J. Łukaszkiwicz; AP w Rzeszowie, zesp.: Archiwum ks. Juliana Łukaszkiwicz (1887–1939), tamże, Gimnazjum im. S. Konarskiego w Rzeszowie (1785–1949); *Diecezja chełmińska. Zarys historyczno-statystyczny*, Pelplin 1928; Estreicher K., *Bibliografia polska XIX stulecia, lata 1881–1900*, Kraków 1911; Łoza S., *Czy wiesz, kto to jest?* Warszawa 1938; Fenczak A., *Julian Antoni Łukaszkiwicz i jego działalność w dziedzinie archiwalnej*, „Rocznik Historyczno-Archiwalny”, t. 4: 1987; „Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku”, t. 1: 1929; *Spis nauczycieli szkół wyższych, średnich, zawodowych, seminariów nauczycielskich*, pod red. Z. Zagórowskiego, Lwów–Warszawa 1924; *Zbiór poetów polskich XIX wieku*, oprac. P. Hertz, Warszawa 1975; Krochmal A., *Łukaszkiwicz Julian Antoni*, W: *Słownik biograficzny archiwistów polskich*, t. 2, 1906–2001, Warszawa 2002, s. 112-113.